

Com llegim la ideologia: literacitat crítica

daniel.cassany@upf.edu

http://www.upf.edu/pdi/df/daniel_cassany/

<http://www.upf.edu/df/reerca/grups/grael/LC/index.htm>

Programa

- La perspectiva sociocultural [5]
- Noves pràctiques lletrades [5]
- Llegir la ideologia: per començar. [3]
- Recerques [1]
- Llegir llibres de text. [5]
- Llegir webs. [5]
- Conclusions.

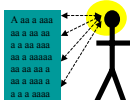
Tres perspectives

Lingüístic

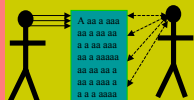
lectura
redacció

Psicolingüístic

comprensió
composició

Sociocultural / sociolingüístic

pràctiques discursives
gènere professional

Concepte de literacitat

- **Codi escrit:** normes, unitats, convencions.
- **Gèneres discursius:** contingut, forma, estil.
- **Rols d'autor i lector:** funció, propòsit, cortesia.
- **Organització social:** contextos, disciplines, grups, processos socials.
- **Identitats:** individus, col·lectius, institucions.
- **Valors, representacions:** prestigi, rebuig, prejudicis.
- **Formes de pensament:** objectivitat, raonament científic, planificació.

Literacitat

El discurs com a pràctica social

Retòrica contrastiva

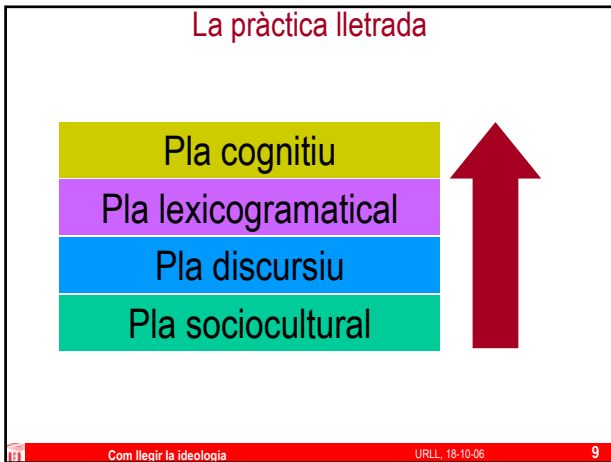
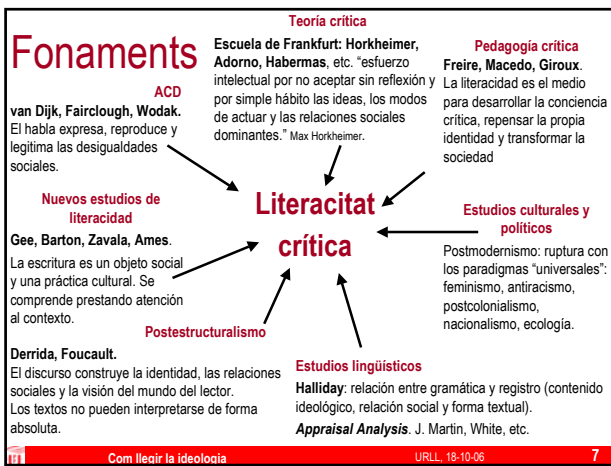
- Cada comunitat i disciplina crea les seves pròpies pràctiques lletrades, amb gèneres, valors, rols i concepcions particulars. Exemple: queixar-se a Espanya i Alemanya (Pastor 2005):

Alemanya:

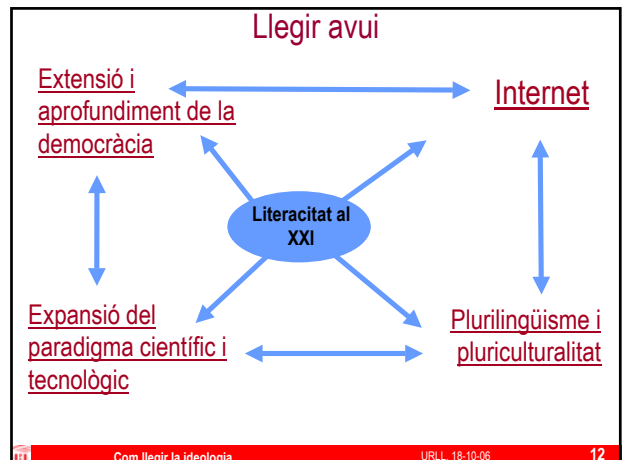
1. Molt freqüent.
2. Directa i explícita: cortesia molt moderada.
3. Distinció queixa / destinatari / institució.
4. Exercici dels drets i deures. Possibilitats de millora.

Espanya:

1. Escassa. Ús de la parla.
2. Més indirecta i implícita: cortesia molt marcada.
3. Identificació queixa / destinatari / institució.
4. Poca tradició democràtica. És un problema o un càstig.

- ## Noves pràctiques de lectura
- Substitució del diàleg cara a cara per màquines de lectoescritura: caixers automàtics, màquines expendedores, parquímetres.
 - Digitalització de l'administració pública i privada.
 - Transformació d'àmbits i pràctiques socials, de parlades a silencioses: aeroports, biblioteques, supermercats.
 - Burocratització: preservació dels drets i deures dels ciutadans.
- Com llegir la ideologia | URLL, 18-10-06 | 10

Literacitat crítica: exemples

Partit Popular, CiU:

- L'aigua ha de ser per a tots.
- Sí al trasvasament de l'Ebre.

Què penso jo?

PSOE, IU, altres:

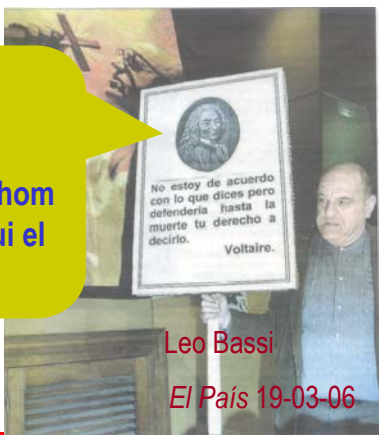
L'aigua té prioritats i preus diferents segons sigui per a l'ús personal, industrial o ociós.

Qüestions ecològiques. No.

Literacitat crítica: exemples

Pots dir el que vulguis, però educarem a tothom perquè entengui el que pretens.

Leo Bassi

El País 19-03-06

Recerques

- Propòsits:
 - Descriure les noves pràctiques lletrades i identificar les novetats.
 - Descriure com comprenen la ideologia els lectors joves i adults, aprenents i experts.
 - Descriure com naveguen, llegeixen i comprenen la ideologia a Internet els nens i els joves.
 - Elaborar recursos didàctics per aprendre a llegir la ideologia.
- Metodologies:
 - Anàlisi lingüística de corpus lingüístics: llibres de text, enregistraments d'aula.
 - Tests de comprensió de la ideologia (textos complets, condicions semblants, preguntes obertes). Comparació experts i aprenents.
 - Entrevistes semidirigides després de la lectura.
 - Enquestes d'hàbits.

Llegir llibres de text

- L'anàlisi mostra que la ideologia també emergeix en els llibres de text (Atienza, en premsa):
 - Hasta el siglo VII de nuestra era Arabia se quedó aislada, casi sin relacionarse con ningún otro pueblo. Tenía una cultura muy pobre y la religión era idolátrica. El ídolo principal era una piedra negra (quizás un meteorito), que adoraban en un santuario de la Meca.

Llegir llibres de text

- Comparació de fets paral·lels: (Atienza, en premsa):

Bajo el impulso del precepto de la guerra santa, que **obligaba** a los musulmanes a combatir **por su propia religión**, los árabes llevaron a cabo unas conquistas muy rápidas después de la muerte de Mahoma.

Primero **se apoderaron** de las tierras más próximas (Palestina, Siria y Egipto) y, por tanto, unas ciudades antiguas y famosas, como Damasco y Jerusalén, **cayeron** bajo su poder" [CCSS7:86].

Se denominaban cruzados los guerreros cristianos que **iban a luchar** contra el Islam para **recuperar** la Tierra Santa.

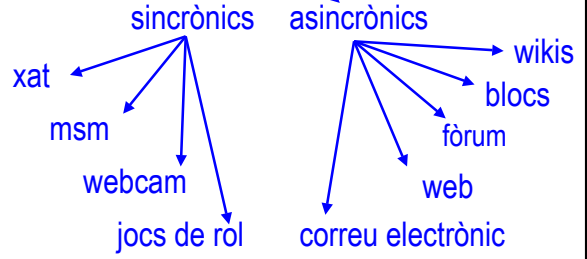
Gracias a la labor de los monjes (evangelización), hacia el siglo X la mayoría de los habitantes de Europa eran cristianos. [CCSS8: 106].

Literacitat electrònica

- Àmbits com la ciència, l'oci, el periodisme o l'educació han sofert canvis transcendentals. 800 milions d'usuaris.
- Llegim i escrivim amb comunitats culturals, processos cognitius, gèneres discursius i estils diferents.
- CMO: Comunicació Mediatitzada per Ordinador.
- La **literacitat electrònica** és un graó nou de l'aprenentatge lingüístic.

Literacitat electrònica

gèneres electrònics

Literacitat electrònica: exemple

<Simonet> lampe: soc de REus	Sobrenoms
<Pett> hola de nou...	Usos particulars
<Simonet> t'agrado mes ara?	Vocatius
<joanna> PETTTTTTTTTTTT	Conversa 1a
<lampegia> no es veritat	Conversa 2a
<jul> estupendo	Conversa 3a
<joanna> PROUUUUUUUU	Parells adjacents separats
<baldric> Hi ha molta gent ho nomes m ho sembla?	Usos tipogràfics
<lampegia> a reus fan pudor de peus...	
<Ariadna> re holes Pettittt	
<Simonet> ui	
<mafi> nomes t'ho sembla baldric	
<lampegia> t'ho sembla	
<joanna> i menjant fideus	
<Simonet> i Cambrils desfan els llits	
<Cris> pettttt, que no has de caure més...	

Llegir webs

- Recerca:** La lectura de webs (Francina Martí, en prema).
- Informants:** Alumnes de 13-14 anys avaluen webs sobre drogues: els efectes de la marihuana al cos.
- Corpus:** 3 webs sobre drogues: www.ideasrapidas.org; www.tododrogas.net; www.gencat.net/salut
- Tasca:** quina web recomanaries a un amic?
- Mètode:** enregistrament de la conversa, anàlisi de la conversa i introducció de guies per part de la mestra.
- Resultats:** els informants trien la web de la secta, l'aportació de la investigadora modifica l'elecció.

DROGAS

- «¿Qué son las drogas?»** Se llaman drogas a unas sustancias, perjudiciales en dosis pequeñas, que reúnen estas características:
 - Preparación sin beneficiar a corto plazo.
 - Dañan el cerebro y el sistema nervioso, un veneno tónico que entorpece la inteligencia, la voluntad y la libertad, causa daños psíquicos, laborales, familiares y de socialidad.
 - Crean adicción o fuerte deseo de volver a tomarlas.
 - Se consumen en muchos pecados, accidentes, robos y palizas. Un amigo me dice que está adicto y me pide que le compres de esos casos. Dudé en ponerlo porque me parecían sucesos menos habituales. Al final he decidido escribir pues de algún modo drogarse es un hábito a cámara lenta, y esto sí es algo general.
- «¿Son realmente perjudiciales?»** Sus efectos sobre el sistema nervioso son graves. Se puede decir que son las cosas más que más dañan al hombre, porque afectan a las facultades del alma reduciendo la capacidad de la inteligencia y de la voluntad.
- «Historias... ¿por qué se toman?»** Hay varios motivos:
 - Están de moda en algunos ambientes y quien no las toma puede sentirse algo rechazado. También hay curiosidad y de nuevas experiencias. Normalmente se empezaron a tomar por influencia de las amistades.
 - Producen placer y bienestar a corto plazo. Y no se quiere pensar en sus efectos posteriores.
 - Es un modo de evadirse de la realidad. Pero no resuelve sino agrava los problemas.
 - Algunas personas son ideales adoptan como meta principal en su vida la diversión, y las drogas ayudan momentáneamente a ciertas jugadas. Les da igual que causen destrozos en la persona mientras ahora preparaciones diversion.
- «¿Cómo evitar la drogadicción?»** Es importante no iniciar el camino de las drogas pues cuesta abandonarlo. Un amigo que las drogas me insiste en que subraye esta frase, y la repito: es importante no iniciar el camino de las drogas pues cuesta salir. Para no empezar se puede recomendar:
 - Evitar ambientes y amistades que usen drogas. Esta es la medida principal que debe tomarse, aunque cambiar de costumbres siempre cuesta.
 - Llevar una vida sacrificada acostumbrándose a donarse el propio tiempo para no ser esclavo de sus caprichos.
 - Fomentar la responsabilidad en el público, y en el servicio a los demás, de modo que la diversión pase a un segundo y.
 - Fomentar la vida espiritual y otras **actividades nobles** que dan mayor sentido a la vida.
- «¿Cómo salir de la droga?»** Como las drogas debilitan la inteligencia y la voluntad, y crean adicción, resulta costoso dejarla.

Web especializada en la venta de farmacia de drogas a soma, la mayor variedad de farmacia, farmacéuticos españoles.

TodoDrogas.net

Vuelve a Vivir sin drogas. Conoce más historias. Aprende de ellas y evita cometer los mismos errores. Aprende de ellas y evita cometer los mismos errores.

INFORMACIÓN SOBRE LAS DROGAS: Información sobre los efectos, historia, farmacología, efectos adversos y patrones de abuso del consumo. Efectos, hábitos, vida, más...

¿Crees que el consumo de cannabis y alcohol es seguro? Descubre la realidad. (Accede ya)

¿CÓMO RÁPIDO DE TEST? Conoce a su hijo de consumo. ¿CÓMO RÁPIDO DE TEST? Conoce a su hijo de consumo. ¿CÓMO RÁPIDO DE TEST? Conoce a su hijo de consumo.

¡PRUEBA DETECCIÓN DE DROGAS EN URINA! ¡COMPRAR RÁPIDO DE TEST! ¿CÓMO RÁPIDO DE TEST? Conoce a su hijo de consumo.

¡CÓMO RÁPIDO DE TEST? Conoce a su hijo de consumo. ¿CÓMO RÁPIDO DE TEST? Conoce a su hijo de consumo. ¿CÓMO RÁPIDO DE TEST? Conoce a su hijo de consumo.

¡CÓMO RÁPIDO DE TEST? Conoce a su hijo de consumo. ¿CÓMO RÁPIDO DE TEST? Conoce a su hijo de consumo. ¿CÓMO RÁPIDO DE TEST? Conoce a su hijo de consumo.

gencat Departament de Salut

Guia de salut per a joves

TAPUS DE DROGUES

La millor manera de classificar les drogues és pel seu efecte sobre el sistema nerviós. Tot i que sovint s'agrupen segons el tipus de droga, o també de drogues dures i lliures, aquestes són classificacions artificials que no tenen a veure amb el que realment és important: el valor que té per a tu una droga i què et fa sentir. El que importa és com et fa sentir i com et afecta el teu cos i la teva ment. Les drogues poden afectar-te de moltes maneres, com per exemple, fent-te sentir més energic i amb més força, o fent-te sentir més cansat i amb menys energia. També poden afectar-te de moltes maneres, com per exemple, fent-te sentir més trist i amb menys energia.

Tot i que l'efecte de les drogues és important, no és el més important. El més important és el que passa amb tu quan prengues una droga. Aquesta és la pregunta que has de plantejar-te quan prengues una droga: què et passa amb tu quan prengues una droga? És el que importa.

Quan fas un ús de drogues et pots sentir molt bé, però també pots sentir-te malament. És important que sàpigues que si prengues una droga, pots sentir-te malament i que això pot durar molt de temps. Aquesta és la pregunta que has de plantejar-te quan prengues una droga: què et passa amb tu quan prengues una droga? És el que importa.

El més important és el que passa amb tu quan prengues una droga. És el que importa.

Com llegir la ideologia URLL 18-10-06 25

Llegir webs

Diàleg:

- Gerard:** (Tornant a la primera) Fixa-t'hi! Aquí hi ha molta informació i no només de droga.
- Bea:** (llegeix l'índex saltejant) *Aborto, castidat, divorcio, familia...*
- Eva:** Aquesta és una d'aquestes pàgines que són com una xarxa.
- Bea:** Eh! Eh! (molt sorpresa) *Dios... Creador...* (els altres dos no li fan cas i continuen amb el seu fil. Mentrestant la Bea s'ha fixat en la paraula "creador")
- Bea:** Un moment! Un moment! *El creador...* Eh! Aquí et parla molt de Déu...
- Eva:** Jo penso que la primera explica més... Està més ben explicada, però és més difícil de llegir perquè és poc esquemàtica. [...] Si vols informar-te d'alguna cosa jo penso que la primera està bé. [trenta minuts després] Si mires l'índex veus que no tracta només de la marihuana, sinó que la marihuana la tracta com una cosa lligada a Déu. [...] Comences a maliciar al no saber qui ho pot haver fet.

Com llegir la ideologia URLL 18-10-06 26

Llegir i escriure webs

+ Credibilidad - Credibilidad

Organización conocida Oscuridad en la autoría o procedencia.

Atender con rapidez No disponible o ser pesada

Actualizar con frecuencia No actualizar

Estar vinculada con otra web conocida Incluir anuncios (pop up)

Aclarar autores y referencias Navegación difícil

Diseño profesional Errores ortotipográficos

Aclarar política de uso Vinculos dañados

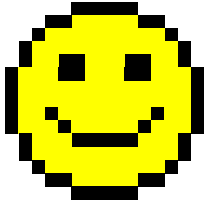
Incluir vinculos a otras webs

Com llegir la ideologia URLL 18-10-06 27

Conclusions

- Les pràctiques lletrades canvia al ritme dels temps per diversos motius.
- Llegir la ideologia és avui més rellevant que ahir.
- Necessitem recerques empíriques que descriguin la conducta dels lectors pel que fa a la ideologia.
- Cal incorporar la perspectiva sociocultural en la concepció de la comprensió lectora.
- Cal elaborar, implementar i avaluar recursos didàctics per fomentar l'aprenentatge de la comprensió de la ideologia.

Com llegir la ideologia URLL 18-10-06 28

daniel.cassany@upf.edu

http://www.upf.edu/pdi/df/daniel_cassany/

<http://www.upf.edu/df/recerca/grups/rael/LC/index.htm>

Com llegir la ideologia URLL 18-10-06 29